

ROTH, SVEN OLOF

**Ett juridiskt lönnmord eller en enastående
rättsskandal : höhandlare Verner Jansson
inom lås och bom : kortfattad resumé öfver
denna, vårt kungahus intimt berörande
rättegångsserie skildrad**

Stockholm
1905

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> alla boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

[JANSSON, G. V.]

Pris 50 öre.

Jurid
Sv
Rättegångshandl
(Bv)
1903
=

Ett juridiskt lönmord

eller

En enastående rättsskandal

Höhandlare Verner Jansson
inom lås och bom.

Motto

Vill du gå fri och oanlagad,
utmana aldrig starka makter,
ty skönlöst du af dem blir jagad
till hopplöst ödelagda trakter.

Kortfattad resumé öfver denna, vårt kunga-
hus intimt berörande rättegångsserie

skildrad af

Olof Roth.

Aktiebolaget Distributionsbyrån, Stockholm, i distribution.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

PHYSICS 309

LECTURE NOTES

Till allmänheten.

En martyr för sin öfvertygelse

har man alla rimliga skäl att kalla den numera riksbeckante f. höhandlaren Gustaf Verner Jansson, hvilken för närvarande, pris vare de administrativa myndigheternas i detta speciella fall rent af mirakulösa vaksamhet, blifvit »oskadliggjord», — tills vidare åtminstone — genom »den farlige mannens» internering å Långholmens kronohäkte.

Omförmülde myndigheter pläga annars i regeln taga sig en lika stilla som långvarig funderare, innan de skrida till verket, men denna gång kommo de hux-flux, ryckande det intet ondt anande, ej på minsta sätt förberedda offret från hem och familj bort till ett af dessa kungl. rättvisans palats, på hvilka åtminstone den mindre motståndskraftige med fullt fog kan citera Dantes: »I, som går hitin, gifven allt hopp förloradt!»

Att Verner Jansson på sistone skulle röna detta öde, var att vänta, om man än, på grund af förebragt bevisförning och i öfrigt andragna skäl, ansåg sig böra emotse ett förmildrande domslut i allerhögsta instans.

Men — *summum jus, summa injuria!*

Alla tidsäldrars Don Quixote rider städse fäfängt spärr mot väderkvarnar. Verner Jansson, som vågade trampa på samhällets högst uppsattes allra ömtåligaste liktornar; den obskure »rospiggen», som inlät sig i tvekamp

med »Sveriges mest populäre general», denne öfver höfvan påstridige man, som ville ha klargjord sin makas härkomst och hvad därmed kunde stå i sammanhang — denne för vederbörande så ytterst besvärlig blifne »fantast» måste nödvändigtriv moraliter undanrödjas, och lämpligaste sättet härför yppade sig helt osökt, då Jansson visade sig nog oförsiktig att gång efter annan anlita höga rättvisan i och för utredning af sina framlagda påståenden.

Ty si! denna starrblinda rättvisas desto mera vindögdt klarseende handtlangare — du himmel, hvad guldets glans mäktar förläna skarp syn på tingen! — innehade konsten att handhafva och tolka våra utmärkta lagar — risum teneatis, amici! — på ett sätt, som ovedersägligen borde väcka odeladt löje, om ej hela historien vore så genomgående tragisk.

De olika skeden, genom och under hvilka dvärgens strid med jätten resulterat i ett oundvikligt nederlag, har jag sökt, med konsekvent vidhållande af sanningen, relatera i föreliggande broschyr, ehuru ämnet gifvetvis — så rikhaltigt som det i verkligheten är — rätteligen i utrymme borde kräft en hel volym.

Jag tillåter mig emellertid hänvisa till broschyrens innehåll, och därvid understryka, huru hänsynslöst vederbörande behandlat den inburade och hans i djupaste betryck ställda familj.

Stockholm i April 1905.

Författaren.

»Non possumus.»

— Ni tvekar alltså fortfarande att åtaga er saken, herr häradshöfding?

— Ja, och mina skäl äro fullt befogade.

— Det kan jag inte fatta. Ni har ju själf nyss medgifvit, att de fakta, jag förebringat, vid en eventuell rättegång böra bli fullt afgörande i och för styrkandet af mina anspråk.

— Ni har missuppfattat mig. Jag har sagt, att Ni i edra påståenden tvifvelsutant *har* rätt, men huruvida Ni därför *får* rätt, står i vida fältet. Ni får med svåra motståndare att göra.

— Men lagen är väl lika för alla?

— Nonsens. Vi, praktiserande jurister, tolka lagen på vårt vis, och domstolarne tyda resp. lagrum enligt den anda, som bäst lämpar sig för tillfället. Ni hör, att jag talar oförbehållsamt. Jag helt enkelt varnar er för att kasta er in i detta djärfva spel, där Ni träffar på en rad af motståndare, dem Ni är långt ifrån vuxen.

— Men mina bevis?

— Betyda mindre än intet inför domare, som på förhand äro fast beslutna att slå döförat till. Tro mig, min vän! Ni kommer att draga det kortaste strået, såvida Ni ej som första insats disponerar öfver en förmögenhet, nog aktningssbjudande att hålla Edra vederparter stängen några år bortåt.

— Det har jag inte, men de tvåhundrausen kronor, som vid min hustrus födelse deponerades i, hvad den höge gifvaren antog, taka händer, represen-

tera ju f. n. ett respektabelt kapital, som väl är värdt att inför rättvisans skrank vedervåga en dust, i och för åtkomsten af detsamma.

— Nå, hvar finnas dessa pengar placerade?

— Det är ju det, jag vill på laglig väg söka få reda på. Visserligen känner jag till, att större delen af detta kapital är nedlagdt i fullgoda inteckningar, och jag skulle kunna namngifva såväl innehafvarne af de mycket gifvande värdehandlingarna som äfven egendomarne i fråga. Men först måste min hustrus arfsrätt bli rätteligen styrkt.

— Just där hopa sig svårigheterna.

— Trots att klara bevis finnas?

— De döda tala ej, och inte så sällan kunna äfven de lefvande bli totalt förstummade, eller åtminstone förvånansvärdt minnesslöa. Att åberopa riklig bevismateriel är ej alltid liktydigt med att lyckas bringa rena sanningen i dagen.

— Och detta säger Ni, en bepröfvad jurist, en erfaren domare?

— Ja, ja, »bona fide», naturligtvis. Men skulle jag få mina ord igen, så står jag för dem.

— Ni vill således ej föra min talan?

— Högst ogärna, förklarligt nog, då min juridiska prestige blir närmaste insatsen. Men låt gå! Vill Ni förskottera tre tusen kronor, så skall jag modigt kasta mig in på det vanskliga planet.

— En så stor summa är det omöjligt för mig att anskaffa, men jag bjuder Er femdubbelt, om vi vinna rättegången.

— Går inte. Ni får se Er om på annat håll. Eller ock afstå. Det vore det klokaste.

— Nej, aldrig! Jag skall kämpa till det yttersta. Någon rättvisa skall väl ändå stå att vinna. Vi befinna oss väl inte i Ryssland häller.

— Värre än så. Inom själfhärskaredömet skulle Edra utsikter befunnits betydligt ljusare.

— Besynnerligt.

— Men ett faktum. — Ursäkta emellertid att . . . Ni förstår . . . min tid är upptagen och . . .

— Ja, ja, jag fattar mer än väl. Förlåt, att jag besvärat!

— Skadar inte. Tänker Ni gripa verket an på fullt allvar, tillönskar jag Er all möjlig framgång, men akta Er för att skjuta öfver målet! — adjö, min bästa herre, adjö!

Med dessa afskedsord affärdades höhandlanden Gustaf Verner Jansson af en framstående jurist, chef för en ansedd juridisk byrå i hufvudstaden, då han — Jansson — inställt sig för att förmlå firman att åta sig hans sak.

Och samma afböjande svar i mer eller mindre bestämd form erhöi hr J. öfverallt. På somliga håll skrattade man honom midt opp i ansiktet under diverse sarkastiska eller rent af sårande anmärkningar.

Men Verner Jansson, som sitter inne med ett ansenligt förråd af »rospiggens» kända seghet och envishet, gaf sig ej så lätt. Fullt öfvertygad om det fullt berättigade i de anspråk, han å sin hustrus vägnar framställde, ryggade han ej ett ögonblick tillbaka för att sticka sitt hufvud in i ett myllrande getingbo.

Hvad var då egentligen syftemålet?

Jo, ett ganska högtsträfvande, som, om han lyckats nå detsamma, skulle varit liktydigt med en lysande juridisk seger, en glänsande moralisk triumf.

Utgångspunkten för hans sträfvanden är att söka i en episod, som tilldrog sig för 23 år sedan och så, som den då af den mera frispråkiga pressen tolkades och utlades, lämpligast kunde rubriceras

En ung furstes kärlekssaga.

Det var på vårsidan år 1882 ett rykte med blixstens snabbhet spred sig rundt kring landet och i viss mån bekräftades af en del tidningar, att en högättad hoffröken, dottern till en mycket framstående och mycket populär man, nedkommit med en liten kärleks-pant af feminint kön, och samma rykte visste äfvenledes med bestämdhet som den lycklige barnfadern namngifva en känd prins af blodet.

Nåja, denna händelse var nog i och för sig ej så alldeles enastående. Värre skandaler än så ha existerat inom Sveriges konungahus. Man erinre sig exempelvis, huru intimt namnet Munck anknöts till den sedermera genom sitt eget förvällande så olycklig vordne Gustaf IV Adolfs födelse.

Och hvad dynastien Bernadotte beträffar, så har ingen af dess medlemmar — från den fräjdade stamfadern intill våra dagar — gjort sig bekant som kvinnohatare, utan tvärtom visat utpräglade böjelser för det täcka könet, känslor, som hvad öppen nonchalans beträffar, tvifvelsutän hade sin kulmen hos högtsalig konung Karl XV.

Men i hvad sammanhang stod då denna pikanta, ej så alldeles lätt nedtystade hofskandal med Janssons nu framställda, rättsliga anspråk? Jo, härmed förhöll sig som följer:

I början af innevarande århundrade fann Jansson, *då* en driftig och omtänksam höbandlande, med, hvad man kallar, »bondtur» i affärer, det ej vara godt att längre traska ensam här i jordelifvet, utan gaf sig ut på giljarestråt, som resulterade däri, att han den 21 september 1901 som brud hemförde en 19 årig ungmö, Siri Viktoria Elisabeth, som uppgafs vara dotter till f. potatisbandlanden, numera grundläggaren Anders Gustaf Persson-Pettersson och dennes för några år sedan afidna hustru, Kristina Andersdotter.

Verner Jansson hyste vid giftermålets ingående inga misstankar om, att hans unga maka möjligen kommit till världen i något annat hem, än i potatisbandlanden Perssons ringa tjäll.

Det var först kort tid efter äktenskapets ingående, den nygifte mannen genom en rad af mer eller mindre »bindande liknelser och omständigheter», som lagtermen lyder, började fatta misstankar, att hans unga makas rätta härkomst stode i intimt samband med förutnämnda pikanta hofskandal från anno 1882.

Hvad gjorde nu Jansson? Jo, han nedlade hux-flux sin gifvande affär och insatte all sin tid och möda på att söka vinna klarhet i denna dunkla sak.

Detta var dock en ganska vansklif uppgift. Under en tidrymd af två decennier hinner glömskans mossa att totalt växa öfver äfven långt mera uppseendeväckande skandaler än den ifrågavarande. Det tarfvas i sanning en skarpsinnig kombinationsförmåga och en osviklig energi för att kunna sammanfoga de splittrade länkarne i den bevisföringskedja, som var absolut erforderlig, om man skulle våga hoppas på ett gynnsamt resultat.

Nå, energi har Jansson onekligen visat sig besitta, men med hans skarpsinnighet torde det nog vara både si och så. Vid inhämtandet af upplysningar och infångandet af ledtrådar förstod han ej alltid att skilja mellan verkligt värdefulla uppgifter och löst käringprat, utan tog allt, hvad som sades, för kontant. »Ingen rök utan eld», säger ordspråket, och det resultat, Jansson vid sina spaningar lyckades ernå, var långt ifrån betydelseöst.

Så här sammanfattade han sina upptäcktsrön:

I ett vid Drottninggatan här i hufvudstaden beläget hus nedkom förbemälda hoffröken den 12 mars 1882 med ett fickebarn, som i dopet erhöU namnet Siri Viktoria Elisabeth. Närvarande vid förlossningen voro ett par af barnaföderskans kamrater, en viss fru Paulin samt biträdande ackuschörskan Kristina Teresia Lindblad.

Det nyfödda barnet hade först blifvit placeradt på barnhuset, men sedermera genom en fyndig manipulation, hufvudsakligast genom barnmorskan Lindblads medverkan, blifvit fördt till potatishandlare Perssons hem och genom köpt prästerligt biträde blifvit i kyrkoboken antecknad som makarne Perssons köttsliga, i äkta säng födda barn.

Kort tid efter bemälda fickebarns tillkomst hade, enligt hvad Jansson med säkerhet trodde sig veta, hans maj:it konungen donerat ett betydande belopp, ej mindre än 200,000 kronor, att för flickans räkning, tills hon uppnått myndig ålder, förvaltas af den därtill utsedde förmyndaren, grefven och generalen m. m. herr Carl Sven Lagerberg. Räntorna skulle användas till barnets upfostran.

Vidare ansåg Jansson det vara konstateradt, att större delen af donationsbeloppet placerats i säkra in-teckningar inom olika större egendomar i Stockholm.

Detta sammanställde nu Jansson med Perssons om-byte af yrke från potatishandlare till grundläggare, samt hans oförklarligt snabba ekonomiska uppsving på sistberörda område.

Ytterligare styrktes Jansson i sina antaganden vid upprepade intervjuer med numera på Danvikens ålderdomshem intagna f. barnmorskan Kristina Teresia Lindblad, hvilken i hufvudsak lämnade honom de mest exakta af här ofvan relaterade uppgifterna, angående Siri Janssons verkliga härkomst, den skänkta donationen, grefve Lagerbergs förmynderskap m. m. samt t. o. m. tillskref generalen ett bref rörande det berättigade i Janssons anspråk. Äfvenså gaf hon Jansson en del fingervisningar för underlättande af hans fortsatta forskning, hvilka han oförtrutet bedref.

Att man från intresseradt håll uppmärksamt följde hans förehafvanden bevisas bäst däraf, att en stadsfiskal och en detektivöfverkonstapel besökte änkan Lindblad och på det strängaste förbjödo henne att vidare för Janssons vidkommande utfärda några som helst intyg eller lämna honom muntliga upplysningar i frågan.

Äfvenså besökte de ungefär samtidigt f. potatishandlanden Persson-Pettersson i dennes dåvarande hem och finga af honom ett skriftligt intyg, hvori P. bedyrar, att Janssons hustru, Siri Viktoria Elisabeth, är hans i äkta säng födda dotter, sammanaflad med hans numera aflidna hustru, Kristina Andersdotter.

Detta af P. underskrifna intyg är utfärdadt den 7 november 1902 och bevittnadt af stadsfiskalen G. Lidberg samt detektivöfverkonstapeln Carl Holmqvist.

Här föreligger det egendomliga, att detta intyg tillkommit nära tre månader före den dag, Jansson offentligent grep sig saken an. Hans första stämningansökan, riktad mot general Sven Lagerberg, var nämligen daterad den 28 januari 1903, och detta mål hand-lades inför Stockholms rådstufvurätt den 12 mars 1903.

Man finner häraf, att vederbörande, innan Jans-

son fann sig redo att gå anfallsvis till väga, voro i liflig verksamhet för att försvåra och, om möjligt, tillintetgöra hans förehafvanden.

Man står onekligen undrande och spörjande inför en dylik beskäftighet, som väl borde anses helt och hållet obehöflig, om ej några hemliga grunder förefunnits.

Emellertid vidtog nu den serie af rättegångar, som på sistone aflöpte så olyckligt för den som, i full förvisning om det rättmätiga i sina anspråk, kämpat till det yttersta för sin sak.

För åskådlighetens skull böra rättegångsskedena särskiljas hvar för sig, och göra vi då början med rättegången

Jansson contra Lagerberg,

hvilken, som nämnts, tog sin början den 12 mars 1903 och hvarvid kâranden, som ej lyckats få till hjälp någon jurist, uppträdde personligen, men svaranden däremot var företrädd af vice härads höfding Carl Johan Ljunggren.

Stämningen löd på kraf om redovisning af medel, som svaranden haft under förvaltning för kârandens hustrus, Siri Viktoria Elisabeth, räkning.

Som stöd för sin ansökan företedde kârandeombudet ett af barnmorskan Lindblad utfärdadt, skriftligt intyg, i språkligt hänseende olyckligt formuleradt, men gående ut på, att Siri Viktoria Elisabeth vore född utom äktenskapet, samt att kâranden för hennes räkning hade rätt att fordra redovisning för af hennes utsedde förmyndare, svaranden i målet, anförtrodda medel.

Svarandeombudet bestred kort och godt kârålet, såsom, enligt hans förmenande, saknande hvarje faktiskt underlag.

Sedan svarandeombudet ytterligare förmält, att hans hufvudman i sinom tid ämnade ställa kâranden under åtal för den kränkning, som genom kârålet blifvit honom, svaranden, tillfogad, och kâranden å sin

sida begärt uppskof för bevisnings förebringande, uppskötts målets handläggning till den 9 april 1903.

Kärande preciserade nu sin talan och svarandeombudet vidhöll sitt bestämda bestridande.

Å kärandesidan hade denna dag som vittnen instämts dåvarande utrikesministern C. Alf. Lagerheim, pastor N. J. Welinder, byggmästaren Nils Sillén, kakelugnsmakaren A. W. Modée, hr A. Duvander och f. barnmorskan Teresia Lindblad.

Endast excellensen Lagerheim och barnmorskan Lindblad hade iakttagit inställelse. Vid en senare framställd förfrågan till pastor Welinder, hvarför han, ehuru lagligt stämd, uteblifvit, afgaf han en förklaring, som särskildt från en prästmans mun förefaller något egendomlig:

Jag hvarken vill eller är skyldig inställa mig.

Änkan Lindblads vittnesmål stod i bestämd strid mot hennes förut lämnade, såväl muntliga som skriftliga upplysningar, något som föranledde kärande att förete ett ytterligare, af Lindblad *under edlig förpliktelse* lämnadt intyg, hvari hon bestämdt förklarar, att Siri Wiktorina Elisabeth ej voro dotter till potatishandl. A. G. Persson och dennes numera aflidna hustru, utan född af en ogift kvinna, som önskadé vara okänd.

Härom tillspord, svarade Lindblad helt kort, *att hon vidhölle sina förut lämnade uppgifter*, ett, som man finner, tämligen tvetydigt svar, hvarmed dock domstolen lät sig nöja.

Svarandeombudet bestred alltjämt energiskt motpartens påstående och inlämnade två skriftliga intyg, som afsågo att styrka, det hustru Jansson vore Anders Gustaf Perssons köttsliga barn, födt i äkta säng.

Ytterligare uppskof på kärandens begäran för bevisnings förebringande. Utsattes med slutföreläggande till den 30:de samma månad.

Till denna dag voro å kärandesidan som vittnen ånyo instämda excellensen Lagerheim, änkan Lindblad, pastor Welinder, byggmästaren Sillén, kakelugnsmakaren Modée och hr Duvander jämte nyinkallade

två sjuksköterskor, Hilda Karlsson och Aina Rask samt hustru Ida Pettersson.

Ehuru lagligen instämnda utblefvo likvisst hrr Lagerheim, Welinder och Duvander samt änkan Lindblad och sköterskan Rask, den först nämde med insändande af ett läkarebetyg, som, att döma af dagens protokoll, var tio dagar gammalt. Det blef sedermera käranden bekant, att excellensen ej var svårare sjuk, än att han samma dag läkareintyget ingafs till domstolen, var i stånd att närvara vid ett offentligt sammanträde af internationell natur, och därstädes höll ett längre, nog så sakrikt anförande.

Sjuksköterskan Karlsson och hustru Pettersson, äfvensom den frånvarande sköterskan Rask hade bevitnat de af änkan Lindblad till käranden öfverlämnade, inför domstolen företedda, skriftliga intygen, och de två förstnämnda bekräftade nu detta faktum, samt förklarade enstämmigt, att Lindblad ufärdat berörda intyg frivilligt och utan någon som helst påtryckning från kärandens sida, äfvensom att hon upprepade gånger muntligen vidhållit sina lämnade uppgifter. Båda togo likaledes på sin ed, att Lindblads sinnesförfattning såväl vid ifrågavarande tillfällen som för öfrigt alltid vore fullt normal.

Vittnet Modée hade sig ingenting bekant om saken, hvaremot Sillén hade ett och annat att omförmäla, på grund af ett samtal, han haft med svaranden, och af hvars innebörd vittnet hade fått den uppfattningen, att svaranden ej vore så alldeles främmande för kärandens rättsanspråk. Detta samtal hade ägt rum ett par månader, innan rättegången anhängiggjordes.

Käranden begärde nu ytterligare uppskof för att komma i tillfälle ånyo instämma de för dagen utblifna vittnena, men efter enskild öfverläggning afslög domstolen detta yrkande, hvarefter målet efter ett kortare replikskifte å ömse sidor öfverlämnades.

Genom afkunnad dom ogillade rätten käromålet och förpliktade käranden att godtgöra sin vederpart

med 200 kronor i rättegångskostnader jämte protokolls-lösen.

Sålunda hade utredningen af den svårlösta frågan för Janssons vidkommande misslyckats i första instans, hvarför han, i afsikt att fullfölja sin talan, i laga ordning erlade vad.

Han ansåg nämligen och utvecklade i sin vade-inlaga, att rådstufvurätten handlat i strid mot god rättegångsordning, då domstolen tillåtit två gånger lagligen inkallade vittnen saklöst uteblifva, samt förvägrat begärdt uppskof i och för delgifvande af förnyade vittnesstämmingar.

Svea Hofrätt uttalade sin åsikt om saken med en för dess vanligen så trögkörda arbetsordning ovanlig snabbhet. Hofrätten biträdde underdomstolens mening och förpliktade Jansson, med ogillande af hans anspråk, att till svaranden för kostnaderna i saken utgifva femtio kronor jämte lösen för Kongl. Hofrät-tens dom.

Jansson sökte revision, erlade utan att blinka re-visionsskillingen: etthundrafemtio kronor, och lät sin till Konungens nedre Justitierevision ingifna inlaga åtföljas af diverse bilagor, däribland ett par ingalunda oviktiga tillägg till byggmästaren Silléns och sjukskö-terskan Hilda Karlssons förut vid domstolen aflagda vittnesmål.* Bådadera gällde änkan Lindblad, de fem kronor hon erhållit af stadsfiskalen, dennes förbud till henne att vidare befatta sig med saken, samt slutligen att Lindblad egenhändigt skrifvit och under-tecknat ett till general Sven Lagerberg adresserat, rekommenderadt bref, hvori hon uppmanade generalen att till Verner Jansson redovisa för de medel, han — generalen — omhänderhade för Siri Jansson räk-ning.

Denna skrifvelse blef öfverlämnad i detektiva po-lisens våld, och utgjorde nog hufvudorsaken till stadsfiskal Lidbergs besök å ålderdomshemmet, om

* Det bör omnämnas att Hilda Karlsson omedelbart efter afläggandet af sitt vittnesmål blef entledigad från sin plats å ålderdomshemmet.

han än i tjänstenit genom sitt tillvägagående tvifvels- utan öfverskred sin befogenhet.

Fyra inlagor, två från hvardera sidan, ingingo till Högsta domstolen, som slutligen efter långt dröjsmål afkunnade sin dom, hvilken fastställde underdomarnes beslut och förpliktade Jansson att i rättegångskostnader till vederparten utgifva etthundra kronor jämte domlösen, hvarjämte Jansson ådömdes tvåhundra kronor i böter för anhängiggjord, obefogad rättegång. — —

Sålunda aflöpte den första sammanstötningen mellan den dittills okände höhandlaren och hans genom sin förvärfvade popularitet och sin höga ställning öfvermäktige motståndare utåt hela linjen till den rättssökandes nackdel. Utgifvandets af ansenliga rättegångskostnader, jämte oväntadt dryga böter som påbröd — en dylik utgång borde kunna nedslå modet hos äfven den mest ihärdiga natur.

Och härtill kom äfven pressens mot Jansson hela tiden afgjordt reserverade, stundom rent af fientliga hållning. Somliga avisor uttalade i indignerade ordalag sin förtrytelse öfver den obskure höhandlarens oförsynta tilltag att trakassera »Sveriges mest populära general» o. s. v. Andra åter nojsade med »prins Jansson och hans prinsessa» i mer eller mindre lyckliga vitzar, men icke i en enda tidning ha vi lyckats upptäcka ett fullt opartiskt, vederhäftigt referat, ej ens när frågan för Jansson afgjordt började luta åt den tragiska sidan och den ensam stående kämpade med förtviflans mod för att söka undgå, eller åtminstone i det längsta afvärja den allt mera sig närmande, af allt att döma, oundvikliga katastrofen.

En meteorartad personlighet, hvilken på senare tider träffande illustrerat det drastiska ordspråket: »Upp som en sol och ner som en skinnpäl», kom äfven en kort tid att ha ett finger med i detta spel. Det var ingen annan än den riksbekant vordne

landsfiskal Köhler,

som åtog sig att »slå ett stort slag» för Janssons rättsanspråk.

Det var på den tiden, Köhler ännu förstod att omgifva sig med den nimbus, som sedermera så hastigt och ohjälpligt bortdunstade.

Då Jansson ej lyckades intressera någon jurist för sin sak, uppsökte han K., denne knifvige spanare, som nog skulle förstå att utreda den tilltrasslade härfvan.

— Ja bevars, det skall gå som en dans, menade K. Gif mig blott fullmakt och femtio kronor i förskott, så skall jag veta att göra lifvet surt för vederbörande.

K. fick bådadera — fullmakten, affattad i denna oinskränkta form, som lämnar klienten helt och hållet i sitt ombuds våld. Särskildt är bestämmelsen om, att fullmaktsinnehafvaren, sin hufvudman oåtspord, äger att träffa förlikning eller annan uppgörelse, ett farligt vapen i en mindre nogräknad hand.

Huru landsfiskal Köhler uppfattade sin personliga ställning till frågan, är oss obekant, men resultatet af hans »spaningar» lät vänta på sig och Jansson började fatta vissa, mer och mer bestämda misstankar, hvilka till sist föranledde honom att återkalla den lämnade fullmakten. Efter åtskilliga undanflykter förklarade slutligen K., att han makulerat densamma.

Denna egendomliga uppgift skärpte ytterligare Janssons misstroende, och då alla framställningar i godo visade sig fruktlösa, instämde han K. till rådstufvurätten med yrkande om att återbekomma sin lämnade fullmakt.

Och se, nu kröp den »makulerade» handlingen fram, utan att K. kunde nöjaktigt förklara, hvarför han »tjurhållit» densamma så länge.

Jansson hade upplefvat sin första misräkning i denna sak, rikare på erfarenhet, fattigare på några och femtio kronor — den första handpenningen. — —

Men ännu gaf J. ej spelet förloradt. F. barnmorskan Teresia Lindblads mot hvarandra stridande uppgifter föranledde honom att instämma henne inför Stockholms rådstufvurätt att stånda ansvar för meneds-

brott — ett åtal, för hvilket skälen syntes nog så påtagliga.

Målet lottades på rådstufvurättens fjärde afdelning, och när detsamma första gången handlades, inställde sig ingen för svaranden, men å kärandesidan ett ombud, som hade fullmakt för dagen, gällande inlämnandet af en skrifvelse, hvori käromålets hufvudgrunder klargjordes.

Och nu inträffade det egendomliga, att domstolen kasserade en klart och koncist affattad rättegångsfullmakt, endast därför att den ej innehöll bestämmelser för ombudet att närmare utveckla käromålet.

Detta rådstufvurättens beslut fattades af två domstolsledamöter, hväremot den tredje i en mycket energisk, nästan hetsig reservation gjorde den mening gällande, att målet borde i laga ordning handläggas, enär han ansåge rättegångsfullmakten fullt korrekt.

Jansson påkallade rörande domstolens tillvägagående riksdagens justitieombudsmans ingripande, med hvad resultat, skola vi längre fram redogöra för i samband med andra frågor, Jansson äfvenledes underställt förbemålde högtställde ämbetsmans pröfning.

Emellertid uttogs å f. barnmorskan Lindblad ny stämning med yrkande om ansvar för menedsbrott, och denna gång lottades målet på sjette afdelningen, densamma, som i första hand afgjort kontroversen: Jansson contra Lagerberg.

Å denna afdelning, där rådman Flensburg en lång tid synes ha varit den härskande viljan, intilldess rådman Öhnell med sin allbekanta, i mångt och mycket välbehöfliga hårdhändthet grep tyglarne för att styra den starrblinda rättsgudinnans vrenskande sprakfålar på åtminstone något så när rätt stråt, var Jansson emellertid redan från förut relaterade rättegång en »persona ingrata», hvarför det var olyckligt för honom, att ej hans sak blef handlagd å den afdelning, inom hvars domarekrets han, af allt att döma, förfogade öfver minst en tredjedel sympatier.

Nå, målet handlades och härvid uppträdde som svarandens ombud den nyutnämnde fattigsakföraren

Blom, hvilken nu tydligen hade för afsikt att med ens förvärfva sina sporrar, för att måhända en dag, i likhet med sin närmaste föregångare på den blygsamma fattigsakförarebanan, hr Nils Olsson Vallentin, lyckas inträda i den långt lukrativare åklagarebefattningen.

Käranden utvecklade med all önskvärd klarhet sin talan, påvisande svarandens upprepade motsägelser, och hvilken vikt det borde fästas vid hennes lämnade — åt Jansson skriftliga, åt flera andra personer muntliga — uppgifter gent emot hennes negativa, inför dombordet edfästa, med till visshet gränsande förmodan genom mäktig påtryckning, med osäker röst framsagda vittnesmål, samt den dubbelmening, som tydligen låg skönjbar i hennes svar, då hennes förut till Jansson afgifna skriftliga intyg för henne upplästes. Hon kunde ej erinra sig, om hon undertecknat intyget i fråga, förklarade hon, — och kvinnan besitter dock bevisligen ännu den dag, i dag är, ett, hvad man kallar, »hästminne» — men hon vidhölle likvisst sina lämnade uppgifter . . .

Hvilka då? Dem hon lämnat Jansson eller domstolen? Därvidlag står man undrande och spörjande, enär svaret kan tolkas efter behag. Hade Lindblad svaret klart på egen hand, då vore hon onekligen slugare, än man anat, men antagligen hade annan person på förhand förberedt henne på, hvad komma skulle.

Då emellertid domstolen tolkat svarandens aflagda vittnesmål henne till favör, så fann sig käranden för-anlåten att, för att styrka riktigheten af Lindblads afgifna skriftliga intyg, begära vittnesförhör med en del framstående personer, hvilka hade kännedom om den förlossning, då den hoffröken, hvars namn förekommer i sammanhang med relaterandet af nästpåföljande rättgång, framfödde det flickebarn, som i dopet erhöll namnet Siri Viktoria Elisabeth.

Bland de instämnda vittnena fann man en hel del högt bemärkta namn, såsom prinsessan Bernadotte,

f. Munck, von Rosen, Lagerberg m. fl. af äkta högadlig klang.

Samtliga vittnen, räknande cirka tiotalet, delgäfvos i laga ordning stämning till inställelse, och besvarade denna på så sätt, att de insände någon slags hoflakej eller annan lägre trappkrypare, som till domstolen ingaf en skrift, undertecknad af samtliga instämnda, högadliga vittnen »i klump», och hvori förklarades, att enär dessa — vittnena — ej hade sig någonting bekant rörande den omstämda saken, så ansågo de sig ej behöfva inställa sig.

Åno uttogos vittnesstämmingar å samma personer, hvilka dock samtliga vid det utsatta rättegångstillfället utan vidare uteblefvo. Kärandens yrkande på vite för förfallolöst uteblifvande lämnades utan afseende. Att bötfälla så högt uppsatta personer, det vore ju att likställa dem med »mobben». Inte kunde ett dylikt förfarande öfverensstämma med god rättegångsordning. Bort det!

Gällande lag kräfver emellertid, att instämndt vittne *vid laga påföljd* skall sig inställa på utsatt dag och plats, vare sig den instämde har något att i den omstämda rättsfrågan förtälja, eller icke. Och inte går det väl an att helt och hållet ignorera ett klart och koncist lagstadgande.

Jovars, hvad det går. Sveriges rikes lag är ett inveckladt jätteproblem, hvars mångfaldiga satser kunna lösas på lika mångfaldiga sätt. Och att inom fru Justitias heliga murar den mest fyndige och — ordet måste fram — minst samvetsgranne lösaren i regeln kniper högsta priset, ligger i sakens natur.

Hur besvarade man nu Janssons förnyade begäran om uppskof för att beredas tillfälle ännu en gång instämma de tredskande vittnena?

Jo, man tillsporde honom, hvilka frågor han ämnade framställa.

Beredd härpå, inlämnade käranden ett skriftligt affattadt och noga preciseradt frågoförmulär, så rakt på sak gående och lättbegripligt, att en med vanligt

sundt förnuft begåfvad person utan tvekan skulle ha godkänt detsamma.

Men omförmälde domstols ledamöter voro af annan åsikt. Efter en längre stilla funderare bakom lyckta dörrar dekreterade domaren, att de uppställda frågorna *icke finge inför rätten framställas*.

Ja, så förstod man att reda sig ur den dilemman, och så tillgår det esomoftast, då man har fördel af att nedtysta obehagliga frågor.

Ty det uppställda frågoformuläret höll sig från början till slut strängt *till sak*, det är förf. i tillfälle att konstatera, och jag vill se den jurist i ansiktet, som vågar förfäktat en motsatt åsikt.

Men se, det passade inte i stycket att en prinsessa Bernadotte och andra högättade damer, hvilka, då den där pikanta hofskandalen 1882 inträffade, voro kamrater med den hoffröken, som då framfödde det flickebarn, hvilket under rättegången förklarats vara identisk med Siri Viktoria Elisabeth, skulle inför sittande rätt och i en skandalbungrig åhörareskaras närvaro afslöja en i tjugu års hardt nära ogenomträngliga dunkel höljd sannsaga, som står i intimaste förbindelse med en uppbyren medlem af vårt konungahus, plus ett högadligt namn.

Ett instämmt vittne, änkan Paulin, som korrekt infunnit sig och med en viss ifver framträdde till dombordet, med högra handens pek- och långfinger framsträckta, blef afspisad med ett:

— Ni kan gå er väg.

— Men jag skulle ju vittna, vet jag, invände hon förbluffad.

— Ni får gå.

Då vittnet ej nog snabbt aflägsnade sig, framträdde en vaktmästare, fattade den förbryllade frun i armen och ledde henne ut.

Vittna fick inte änkan Paulin, men inkallad blef hon på nytt — och blef tillerkänd fem kronor i vittneslön eller — som det hette — för sin inställelse.

Härlig rättegångsordning! Kvinnan *ville*, för allt i världen, vittna, men *fick* inte. Men pengar fick

hon. Ty se, den oförsynte kåranden skulle pungslås, det hörde gifvetvis till det uppställda programmet.

Nå, resultatet blef under slika förhållanden, hvad som var att vänta. Kårandens begäran om uppskof för att styrka sin talan afslogs och kårområdet ogillades.

Men här hade inträffat det egendomliga, att svarandeombudet, hr Blom, framställt ersättnings- men *icke rekonventionstalan*.

Ergo blef Jansson ej ställd till ansvar för falsk angifvelse, som kunnat för svaranden medföra flerårigt straffarbete och förlust för alltid af medborgerligt förtroende. Nej, det aktade man sig visligen för. Hufvudprincipen utmynnade tydligen i att genom »lagenlig» pänningutpressning göra den rättssökande urståndsatt att fullfölja sin talan.

Men Jansson fullföljde den likvisst genom alla instanser — med samma negativa resultat. Lindblad blef frikänd — men ingen rekonventionstalan afhördes.

Pänningfrågan spelade däremot den dominerande rollen. *Fattigsakföraren Blom*, som förde det å Danvikens ålderdomshem intagna *hjonets*, änkan Lindblad, talan betingade sig ett relativt högt ombudsmannarvode, hvilket domstolen, i ett anfall af öfversvallande välvilja, afvenledes tillerkände honom.

Jansson fick alltjämt betala »fiolerna». Den ena hundralappen efter den andra, successivt frampressad, skulle väl ändå till sist bryta den »processlystnes» bärkraft. Sådan var tydligen beräkningen, ehuru man till sist insåg det fruktlösa i denna taktik, och därför tillgrep till ytterlighet restriktiva åtgärder.

Sålunda kvarstår det orubbliga faktum, att änkan Lindblad blef frikänd, emedan kåranden blifvit förvägrad inför domstol tillgodogöra sig åberopad bevisningsmateriel. Ingendera af de tre domstolarne hade något att i brottmålsväg anmärka mot angifvaren. Samtliga frikände, därför att brottet ej kunnat — eller *tillåtits* — ledas i bevis — Jansson skulle bara betala.

Betecknande är änkan Lindblads yttrande åt en

tillfälligt besökande: »Ni vill komma åt mig för mened. Men mig häktar ni inte. Jag har alltför goda hjälpare.

Och det har hon nog, annars vore hon inte så frispråkig, som hon emellanåt visat sig vara.

Osökt framställer sig härvidlag den frågan:

— Har f. barnmorskan Teresia Lindblad drivit uppenbart gyckel med Verner Jansson?

Skulle så vara förhållandet, är hon i dubbel måtto, trots sin invaliditet, straffbar.

Och har hon — något som synes mig fullt antagligt — låtit skrämma och nedtysta sig af vissa mäktiga krafter — ja, då är hon likafullt straffvärd, ty då har hon med vett och vilja lagt sitt i detta speciella fall tungt vägande ord i vågskålen därhän, att en oförvitlig medborgare blifvit för ett helt år bortåt beröfvad sin frihet samt dessutom bragts till fullständig ruin.

Jag upprepar ännu en gång med det eftertryck, den aktuella frågan kräver:

F. barnmorskan Teresia Lindblad har blifvit åtalad för mened, och målet har passerat genom alla instanser. Om nu denna angifvelse var obefogad, hvarför drabbades då ej angifvaren af näpst för sitt på heder och ära gående angrepp?

Kanske fattigsakföraren Blom kan afgifva en tillfredsställande förklaring öfver, hvarför han under denna rättegång framlade påståenden, som uteslöto alla ansvarsyrkanden, men intensivt, hela vägen uppåt, vidhöll högt uppdrifna ersättningsanspråk för det å ålderdomshemmet intagna hjonets vidkommande. Prejeri — ja, det är min åsikt.

Kan hr Blom, med handen på hjärtat, besvara min fråga? Vågar han? Näppeligen.

Verner Jansson gaf emellertid ännu ej spelet förloardt. Han ville ovillkorligen ha de instämde högtställda vittnena, prinsessan Bernadotte m. fl., ånyo instämde inför laga forum, men då nu samtliga domstolar enhälligt igångsatt sina juridiska bromsapparater, så måste han uttänka en ny rättegång i och för att framtvinga sanningen, eller ock få full klarhet i

saken, så att allt skrån och prat — officiellt och privatim — med ens blefve förstummadt.

Ingenting kunde förmå Jansson att afstå. Alla varningar tillbakavisades. Jag har aldrig under hela mitt skiftesrika lif påträffat någon så segerviss person. Och därför hyser jag sympati för honom, därför har jag publicerat denna broschyr, som helt visst kommer att hälsas med blandade känslor.

Men härom utförligare i »slutklämmen». Ty att en dylik måste följa i en sådan här »skandalskrift» — ja, det bör ju vara så säkert som »amen i kyrkan».

Alltnog — den mångpratande f. barnmorskan Lindblad, som tydligen genom sina upplysningar uppeggat Jansson att blottställa sig inför laga domstol — denna kvinna går fri och oantastad, under det den man, som inspirerats af hennes »upplysningar», inspärrats inom riglar och galler.

Och hvarför?

Jo, därför att *han* ville ha sanningen fullt klar. Och hon — barnmorskan — duperade honom. Teresia Lindblad måste besitta ettdera en svag karaktär, som ger efter för första påtryckning, eller ock är hon ett samhällets afskum, som med fullt uppsåt skadligt och ödesdigert inverkar på sina intet ondt anande, till henne fullt förtroende sättande medmenniskor, och skulle detta senare vara förhållandet, måste hon behandlas skonslöst, ty en person, som besitter sitt fulla förstånd, får ej, under skydd af själföfvållad invaliditet, söka undgå efterräkningar för i strafflagen med urbota straff belagdt brott, den må nu söka krypa bakom huru bred rygg som hälst.

* * *

Hvad som förefallit gjorde, som förut omnämnts. Jansson alltmera stridslysten, och så riktade han sitt sista förtviflade anfall mot själfva fronten. Detta angrepp resulterade i det tredje, äfvenledes vid sjätte — o, den härliga lottningen! — afdelningen anhängiggjorda målet:

Jansson contra

Lagerberg, Lindblad och Persson-Pettersson.

Jansson känna vi, äfvenså två af svarandena, f. barnmorskan och f. potatishandlaren. Den tredje var f. d. hoffröken Anna Lagerberg, hjältinnan från anno 1882.

Käranden formulerade sina ansvarsyrkanden med återopande af 22 kap. 9 § strafflagen, hvori stipuleras från 2 t. o. m. 8 års straffarbete för den, som gjort sig skyldig till understickandet af barn.

Jansson påstod nu inför domstolen, att hans hustru, Siri, vore fröken Lagerbergs köttsliga dotter och Persson-Pettersson följaktligen ej hennes far. Barnmorskan Lindblad hade förmedlat den transaktion, hvarigenom det i oäkta säng aflade flickebarnet blef upptaget å potatishandlarens prästbetyg såsom hans eget barn, och hade han af detta skäl instämt svarandena för att få sanningen utrönt.

Det var gifvetvis ett förtvifladt spel, en farlig insats, hvarigenom Jansson satte allt på ett kort — och förlorade.

Huru kunde han väl våga sig ut på så hal is? Hvarför utmana så öfvermåktiga motståndare? Ett dumdrigt försök, äfven om käranden hade aldrig så rätt — så löd allmänna opinionens domslut redan från första stund.

Jansson utvecklade emellertid de mest beaktansvärda ansträngningar för att anskaffa erforderlig bevismateriel. Till den ändan instämde han som vittnen en mängd framstående personer, däribland ånyo prinsessan Bernadotte och öfriga i menedsmålet inkallade men uteblifna vittnen.

Fåfång möda. Ifrågavarande högadliga personer, hvilka, enligt hvad käranden med säkerhet trodde, voro fullt initierade i den där hofskandalen 1882, ignorerade helt och hållet vittnesstämningen och lyste, med domstolens goda minne, med sin frånvaro. Kärandens ifriga yrkanden om ansvar för förfallolöst uteblifvande lämnades obeaktade af rätten, som ånyo

dekreterade, att de frågor, Jansson på förhand konstruerat, icke finge framställas.

De vittnesberättelser, som i föregående mål aflagts, tillerkändes ingen som hälst betydelse, för så vidt de lydte käranden till favör, i motsatt fall tycktes de noga beaktas. Denna gång fick änkan Paulin vittna, men hennes uppgifter voro ytterst sväfvande, synnerligast som domstolen ej tillät käranden att framställa en del frågor, hvilkas besvaraude tvifvelsutän skulle lyftat en eller annan flik, om än aldrig så ringa, af den ogenomträngliga slöjan.

Ett vittnesmål kom emellertid att framkalla en för käranden afgjordt ödesdiger verkan. Detta vittnesmål aflades af

med. doktor Karolina Widerström,

hvilken förut — den 4 juli 1903 — utfärdadt ett skriftligt intyg, hvori hon förklarar, att hon efter företagen undersökning varit i tillfälle konstatera, att fröken Anna Hedvig Lovisa Lagerberg, dotter till generalen, grefve Sven Lagerberg och hans maka, grefvinnan Mariana Lovisa von Rosen, vore okränkt mö och sålunda aldrig kunde ha födt något barn.

Litet hvar, som var insatt i situationen, måste ovillkorligen draga på smilbandet åt detta »på heder och samvete» afgifna intyg, utfärdadt *21 år efter den händelse*, som föranledt hela rättegångsstrasslet i fråga. Förberörda intyg hade företetts redan vid menedsmålet mot Lindblad, men för att riktigt »klämma till» instämde nu fröken Lagerbergs rättegångsombud, v. häradshöfding Ljunggren, doktor Karolina Widerström att inför domstolen beediga förberörda skriftliga intyg.

Så skedde äfven, och den, som var i tillfälle att iakttaga vittnet och lyssna till hennes svaga, osäkra stämme, då hon vidhöll sina lämnade uppgifter, glömmet säkerligen aldrig denna stund, med sin pinsamt dramatiska effekt.

»Errare humanum est». Afven den skickligaste läkare kan ju misstaga sig. Man ser ofta nog exempel

på, att två erkänt framstående läkare rörande en och samma person kunna utfärda diametralt motsatta intyg, och bådadera anse sig dock ha uppställt rätt diagnos.

Doktor Karolina Widerström lefver tvifvelsutän i den fulla öfvertygelsen, att hon afgifvit och beedigt ett ärligt, på en noggrann undersökning grundadt intyg, men den stora allmänheten är af motsatt åsikt, och det skulle sannerligen ej skadat, om doktor Widerströms intyg ytterligare bekräftats af någon framstående läkare.

Visserligen föreligger en utaf en mycket högt ställd person lämnad uppgift, att professor Sahlin skulle ha utfärdat ett med doktor Widerströms uppgifter öfverensstämmande intyg, men då detta senare aldrig infördomstol företetts eller på annat sätt kommit till allmänhetens kännedom, så förefaller den i öfrigt högaktade sagesmannens uppgift skäligen apokryfisk.

I hvilket fall som helst blef doktor Widerströms beedigade inlägg ett svårt slag för Jansson. Måne hon väl på förhand betänkt, att hon genom sitt vittnesmål öppnade fängelsets portar för en person, som aldrig gjort henne det minsta förnär? För en utomstående, opartisk person måste situationen förefalla kuslig nog.

Äfven vid denna rättegång fördes änkan Lindblads talan af

fattigsakföraren Blom,

hvilken äfven denna gång vetat att förskaffa sig en oinskränkt fullmakt, den han äfvenledes ogeneradt begagnade sig utaf, såväl hvad angick ansvarsyrkanden som ersättningspåståendén.

Äfven t. f. stadsfiskalen Nils Olsson Vallentin anmälde sig i egenskap af allmän åklagare och förklarade sig å tjänstens vägnar ämna föra talan mot båda makarne Jansson.

— Hvarför för ni talen mot hustrun? sporde domaren i tillrättavisande ton. Det torde näppeligen löna mödan.

Från detta ögonblick var hr Vallentin förstummad, men kvarstod likvisst orubbligt på sin plats bakom kändaren.

Målet behandlades på samma sätt som föregående. En af kändaren mot domhafvanden, rådman Flensburg, framställd jäfsanmärkning, på grund af att han, Flensburg, vore af Jansson anmäld hos riksdagens justitieombudsman för påstådt oriktigt förfarande vid föregående rättegångs handläggning, lämnades utan afseende.

Och de gång på gång instämnda, högadliga vittnena uteblefvo alltjämt saklöst. Trots energiska protester fick Jansson slutföreläggande, och nu började man ana, hvartåt slutresultatet visade hän.

Sista rättegångsdagen var också den skandalhungeriga allmänheten mer än vanligt talrikt representerad. Man vädrade den sensationella utgången på långt håll.

Janssons inlaga var denna dag långt mera än förut skarp och kritisk, samt rakt på sak gående, framhållande alla de olika synpunkter, som drifvit honom till det anhängiggjorda åtalet.

Men han talade för döfva öron. Fru Justitias bindel täcker ej blott ögonen, utan äfven hörselorganen, — tyvärr endast alltför ofta.

Så kom öfverläggning om utslaget. Då denna vidtog, observerade man, att afdelningens vaktmästare fingor ordres hindra Jansson att aflägsna sig, förrän utslag afkunnats.

Detta såg betänkligt ut, och Janssons öde hade nog varit besegladt redan samma dag, om rådman Flensburg fått sin vilja fram.

Öfverläggningen innanför lyckta dörrar blef lika långvarig som högljudd, och de i förmaket sig uppehållande, mer eller mindre intresserade åhörarne behöfde sannerligen ej anstränga sig med att lyssna, för att uppfatta det lifliga, af allt att döma, stundom hetsiga replikskifte, som försiggick därinne i domsalen.

Tydligen voro meningarne betydligt delade, rörande arten af det straff, hvarmed domstolen ämnade hugna Jansson. Ty att man ämnade låta lagens hand

falla tungt på denne djärfve man, som vågat draga en tjugutvåårig, intim hemlighet inför rättvisans skrank och i sina ansvarspåståenden farit tämligen hårdhänt fram med sina mo'parter, därom kunde ej mer föreligga något tvifvel.

Ty den bevisning, käranden inför domstolen fått förebringa, var af mycket primitiv natur, hvaremot den lefvande bevismateriel, han i sina vittnesinstämningar åberopat och på hvilkens upplysningar han i sista hand litade, med domstolens goda minne helt ogeneradt uteblifvit, under den franka skriftliga förklaring från samtliga instämde, att som de ingenting hade att omförmåla i saken, ansågo de sig ej behöfva infinna sig.

Och härtill sade domstolen ja och amen. Förthy de af käranden åberopade personerna tillhörde samtliga den högre societeten, samhällets grädda, och inte ginge det an att korrekt tillämpa lagen på dylik nobless genom åläggande af böter för försummad inställelse. Bort det! Lagen får ej i slika speciella rättsfall tolkas på samma sätt, som när Pål eller Per försyndar sig mot densamma.

Vi erinra oss, huruledes för åtskilliga år sedan en i Norrland bosatt person, instämnd att vittna i ett mål i en stad någonstädes i södra Sverige, upprepade gånger, trots delgifven vittnesstämning, gjorde sig saker till »förfallolöst uteblifvande» och för sin »tredska» för hvarje gång dömdes till alltjämnt stegrade böter, så att bötesbeloppet slutligen steg till tusentals kronor.

Nå, rättegången ifråga afgjordes, och det uteblifna vittnet fick sina ådömda böter förvandlade till månads-långt fängelsestraff.

Hvad var då skälet till den sålunda bestraffades visade »tredska»? Jo, helt enkelt, att han hela tiden saknat medel att företaga den långa resan.

Andra exempel finnas, att »tredskande» vittnen pr fångskjuts transporteras till den tingsort eller rådstufvurätt, dit de instämts, och sedan de aflagt sitt vittnesmål, få de taga sig hem bäst de kunna.

Det båtar föga, att dylika vittnen, vare sig munt-

ligen eller skriftligen, inför vederbörande stämmingsmän eller annorledes, ingifva den förklaring, att de ingen kännedom äga rörande den sak, i hvilken de blifvit instämda.

Nej, i slika fall gäller obevekligt det drastiska: Inte resonnera, bara marschera!

Det är just med vetskap om domstolarnas dagligdags odrakoniskt stränga principer, man står undrande och spörjande gentemot Stockholms rådstufvurätts märkliga arbetsmetoder vid handläggning af de Janssonska målen, men detta arbetsätt måtte väl höra till något hemligt, för den utomstående obekant undantagsfall, eftersom detsamma, trots Janssons energiska protester, obetingadt godkänts af öfverdomstolarna. — —

Men återvändom till senast relaterade domstols-session! Domstolens öfverläggning fick äntligen ett slut och domsalens dörrar öppnades för de utanför väntande.

Och så afkunnades utslaget, hvari dekreterades, att, enär Jansson åtalat svarandena för brott, hvarå längre tids straffarbete kunnat följa, men icke i någon mån gittat styrka sina påståenden, så ansågs Jansson vara förvunnen till att »mot bättre vetande» och »af argt uppsåt», ha anhängiggjort falskt åtal, hvarföre rätten pröfvade skäligen döma honom att för sitt tillvägagående mot de tre åtalade personerna hållas i fyra månaders fängelse för hvardera, eller tillsammanlagdt ett års fängelse.

Att som påbröd dryga rättegångs- och ersättningskostnader pålades den dömda, säger sig själf. *Fattigsakföraren* Blom, den å *fattigförsörjningsinrättning* intagna Lindblads rättegångsombud, hade ånyo passat på tillfället och betingat sig ett ganska drygt belopp, som domstolen utan afprutning tillerkände honom.

Sålunda afslöts denna långa strid med hopplöst nederlag för den en gång så segervisse Verner Jansson, i första instans åtminstone.

Det visade sig ock sedermera i utslaget, att meningarne inom domstolen vid detsammas afkunnande ansenligt divergerat. Rådman Flensburg hade nämligen

bifogat en reservation, i hvilken han ådömde Jansson en längre tids straffarbete, för hvad denne låtit komma sig till last. Om detta blifvit domstolens beslut, hade Jansson omedelbart blifvit inmanad i häkte. Han hade alltså rådmän Öhnell och rättens tredje ledamot att tacka för sin frihet, ännu en tid bortåt åtminstone.

En ljusglimt fann han på den mörka taflan, då han lyckades förmå Persson-Pettersson att återkalla sin inför rådhusrätten mot Jansson väckta rekonventionstalan, genom en handskrifvelse, som åtföljde de af Jansson till Svea Hofrätt ingifna besvären.

Men nu inställde sig t. f. stadsfiskalen Nils Olsson Valentin i hofrätten och förklarade sig å tjänstens vägnar vilja som allmän åklagare föra talan mot Jansson i målet.

Efter sedvanlig skriftväxling parterna emellan afkunnade slutligen Svea Hofrätt sitt utslag, hvarigenom domstolen biträdde rådhusrättens motivering och till alla delar fastställde dess utslag, dock med tillägg af en del nya, Jansson pålagda rättegångskostnader för målets handläggning i hofrätten.

Man hade sålunda, betecknande nog, ej fästat något afseende vid Persson-Petterssons skriftliga återkallelse af sina ansvarsyrkanden. I annat fall skulle straffet gifvetvis blifvit nedsatt med fyra månader.

Nu stod den dömdes sista, sväfvande förhoppning till Högsta domstolen, hos hvilken han i föreskrifven ordning besvärade sig och bland hvars ledamöter han — sangvinisk som han var in i det sista — trodde sig spåra påtagliga sympatier.

Hans hufvudyrkande såväl i Hofrätten som Högsta domstolen var, att målet måtte bli återförvisadt till Rådhusrätten för förnyad, lagenlig behandling, detta med åsyftning på de många vittnen, som, ehuru i laga ordning instända, dock tillåtits att saklöst uteblifva.

Därjämte ingåfvos några intyg — däribland ett nytt från änkan Lindblad —, hvilka afsågo att styrka, det Jansson under alla förhållanden handlat på god tro och icke, såsom utslagens motivering lydte, mot bättre vetande och af argt uppsåt.

Ju längre Högsta domstolen drog ut på tiden, desto mera hoppfull blef Jansson, som i detta dröjsmål trodde sig varsla goda tecken.

Emellertid fick J. »en gås oplockad» med redaktören af »Norrtelje tidning», Gottfrid Pettersson, hvilken i en kort, af hätskhet genomandad, groft kränkande artikel angripit Jansson i ordalag, som gifvetvis måste väcka oerhördt uppseende i den angräpnas hembygd, där berörda tidning läses öfverallt.

Den förorättade uttog stämning till Norrtelje rådhusrätt, men uraktlät att »smida medan järnet var varmt», utan beviljade på redaktör Petterssons förslag gång efter annan månadslånga uppskof, ej inseende, att det låge i hans motparts intresse att så långt som möjligt hala ut på tiden, intill dess utgången af J:s rättegångar i Stockholm kunde i någon mån förklara, om också ej försvara innehållet i den åtalade artikeln.

Städse offer för sina illusioner lefde Jansson i den ljusa förhoppningen, att redaktör Pettersson önskade uppgörelse i godo, och om så skedde, vore han beredd nedlägga sin talan. — Man kan näppeligen tänka sig en mera naiv uppfattning i en så allvarlig sak.

Nåja, rättegången kom sent omsider till stånd, svaranden hade hunnit rusta sig till försvar och bearbeta allmänna meningens, och resultatet blef, att den tillsatta juryn uttalade sitt: Icke skyldig!

Att det ej gick så alldeles helt till väga med denna rättegångsprocedur, framgår bäst däraf, att Svea hofrätt fann sig befogad återförvisa målet till förnyad behandling, därför att rådhusrätten ej till juryn framställt frågorna i den form och ordningsföljd, J. påyrkat.

En ordentlig bakläxa åt Norrtelje rådhusrätt alltså, och på samma gång den första triumfen för Jansson under den serie af rättegångar, han fört.

Också bidrog denna händelse att i hög grad höja J:s förhoppningar. Den, som skrifver detta, sammantråffade med honom samma dag, hofrättens förberörda beslut stått refererad i dagspressen. Hans ansikte bokstafligen strålade af segervisshet. Nu skulle det

nog gå bra, menade han tvärsäkert. Han skulle lösa hofrättens beslut och sedan resa till Norrtelje för att ordna om målets återupptagande.

Så skildes vi åt. Några timmar senare mötte jag honom på St. Badstugatan.

Men hvilken förändring under dessa få timmar! Han såg ut som en bruten man, skälvande i hela kroppen.

— Hvad har händt? sporde jag förvånad.

— Högsta domstolen har fastställt utslaget och det är för verkställande remitteradt till förste stadsfogden, upplyste han tonlöst.

— Hvem har upplyst härom?

— Två exekutionsbetjänter, som jag mötte i Staden. Nu kan jag väl bli tagen när som helst?

— Tvifvelsutan! Och jag är förvissad om, att du ej får något anstånd. Därom draga nog dina motståndare välvillig försorg.

— Och likvisst hade jag så goda förhoppningar. Högsta domstolen hade utställt målet till kommunikation med samtliga vederparter, hvilka ålades att inom trettio dagar efter delgifningen inkomma med resp. förklaringar. Den ende, som ställde sig detta till efterrättelse, var fröken Lagerbergs rättegångsombud, v. häradshöfding Ljunggren. Lindblad och Persson-Pettersson uteblefvo alldeles. Allmänna åklagaren kom två dagar för sent. Allt det där lät ju så lofvande. Och ändå...

— Tja! summum jus, summa injuria!

— Hvad skall jag nu göra?

— Genast skrifva en nådeansökan, låta din hustru ingifva den och uttaga diariibevis. Då kan du möjligen få några dagars frist.

— Ja, jag skall gå hem och ombestyra den saken.

— Och rusa rakt i armarne på stadsfogdens utskickade.

— Inte ha de hunnit hem till mig ännu.

— Lita inte på det! Håll dig du undan tills i morgon, då din hustru hunnit skrifva nådeansökan,

uttaga diariibevís och presentera detsamma för stadsfogden.

— Hm! Jag tror ändå, att jag kilar hem ett slag först.

— Ja, skyll dig själf, jag har varnat dig.

Nå, Jansson kom hem, väntad af rättvisans handtlangare, och blef omedelbart nedförd till Myntgatan 4. Påföljande dag, då fru Jansson ingaf utlöst diariibevís om nådeansökan till stadsfogden, upplyste denne, att det var för sent. Hennes man hade redan blifvit förpassad till Långholmens kronohäkte. Fern expedition, det måste medges.

Såväl till riksdagens justitieombudsman som till justitiekanslären har Jansson under rättegångens lopp inkommit med angifvelser, hos den förre mot några af rådstufvurättens ledamöter, hos den senare mot stadsfiskalerna Lidberg och Valentin.

Och resultatet? Jo, handlingarna ha begravts bland de digra luntorna, att inhöljas af glömskans skyddande damm.

Det har berättats mig, att Jansson, trots sin försviflade ställning, ännu ej gifvit allt hopp förlorat, utan ämnar söka resning i målet, en åtgärd, som tvifvelsutän kommer att leda till samma negativa resultat, som de föregående, synnerligast nu, sedan en af dramats hufvudpersoner just i dagarne gått ur lifvet.

Ty om någon som hälst grund möjligen kan förefinnas för Janssons framställda, ständigt afvisade anspråk, förvisso skulle ingen i detta fall kunna lämna så tillförlitliga upplysningar i den dunkla frågan, som just den nyligen afidne grefven och generalen Carl Sven Lagerberg. Med hans bortgång torde Janssons sista förhoppning om att finna en verklig ledtråd böra för alltid skrinläggas. Att den oftanämnda hofskandalen från 1882, trots doktor Widerström. stöder sig på autentiska fakta, därom torde näppe- ligen bland den stora allmänheten existera mera än en mening, men att den då alstrade frukten af två högtstående personers ungdomspassioner skulle vara identisk med fru Siri Viktoria Elisabeth Jansson, enl.

prästbeviset född Persson, därom äro åsikterna helt andra och peka åt helt annat håll.

Huru som helst hyste Jansson en orubblig tro på det berättigade i sina anspråk, och att därför söka framställa honom som en äfventyrare och lycksökare, är ej blott lättsinnigt, utan äfven hjärtlöst. Han har ingen gång handlat af »argt uppsåt», utan af innerlig öfvertygelse, därom kan ingen, hvilken, i likhet med mig, blifvit insatt i förhållandena, misstaga sig. Därför var också det honom ådömda straffet för onödigt hårdt, ja, grymt, ty det ligger nära till hands, att fången icke kommer att öfverleva strafftiden.

Han har i cellen mycket att begrunda, ej minst sin familjs fullständiga hjälplöshet.

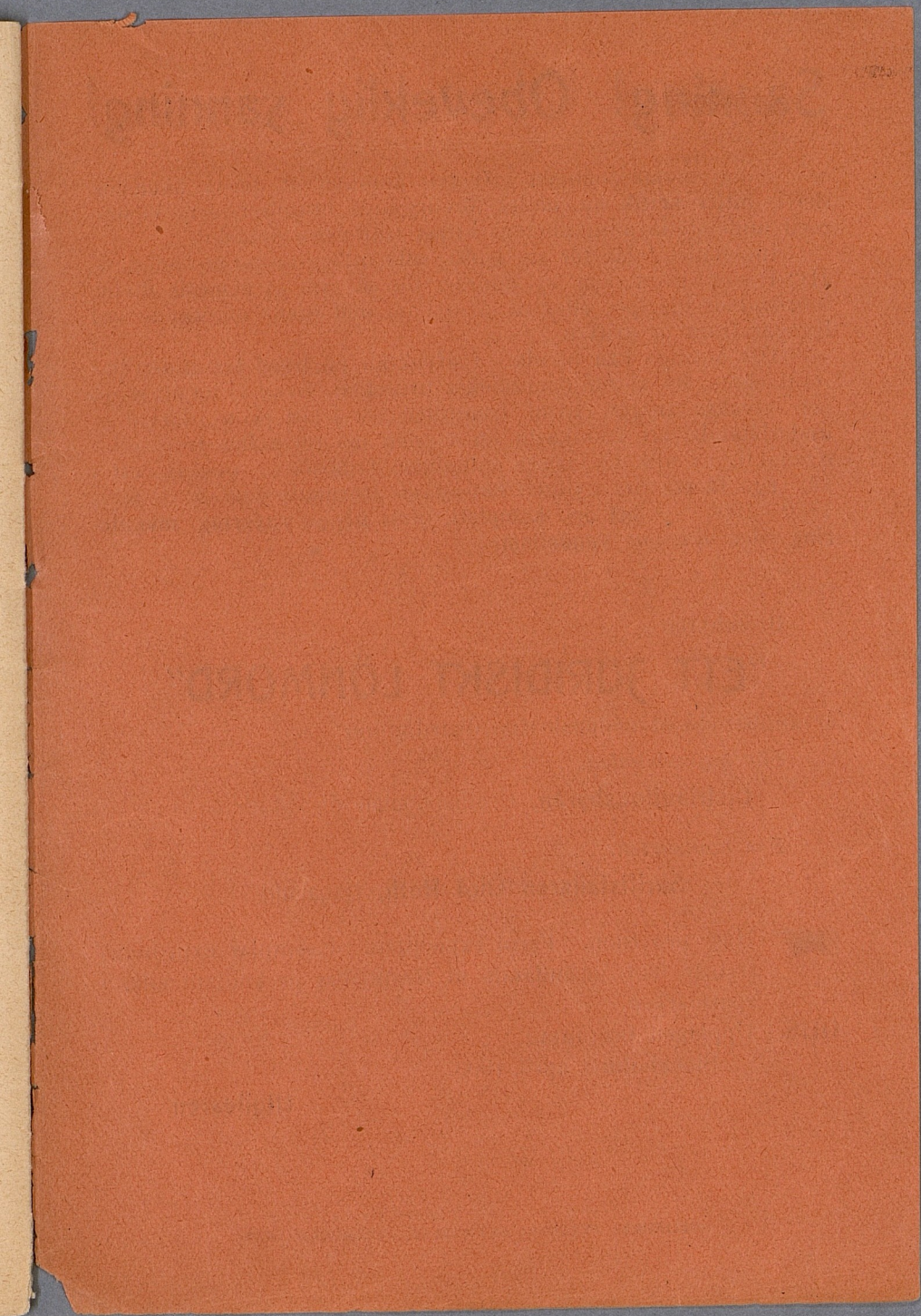
Den smarte fattigsakföraren Blom passade nämligen bl. a. på att, sedan målet afgjorts i hofrätten, för sina rättskraf utverka utmätning å Janssons bohag. Rubb och stubb togs i mät, och när detta nu afhämtas, befinner sig den sin försörjare saknande familjen inom fyra nakna väggar, Siri Jansson i långt framskridet hafvandeskap, ensam med två minderåriga barn.

Det är en bedröflig, ehuru lyckligtvis ej så vanlig skildring ur det alldagliga lifvet, jag här lagt inför allmänhetens ögon, detta i hopp om att kunna i någon mån bereda upprättelse åt den ofta så afsiktligt misskände och så brutalt förtrampade mannen, som till det sista kämpade för, hvad han ansåg vara sin rätt.

Jag vill hoppas, att de hånfulla utläggningarna om »prinsparet Jansson» numera skola räknas till det förflutna. Det vore det offentliga ordet ovärdigt att vidare kasta sten på en ekonomiskt och moraliskt tillintetgjord individ.

Öga mot öga med olyckan tystne begabberiet!

Sanning! Obeveklig sanning!

och, enligt hvad många gifvetvis kommer att påstå, **skonslös**, delvis **bitter kritik** innehåller föreliggande broschyr, som vi härmed underställa allmänhetens oftast träffsäkra domslut.

Innehållet talar för sig själft; alla utläggningar äro onödiga. Hvad som skett, kan ej ändras, för så vidt ej **nemesis divina** oförmodadt ingriper eller m. a. o., om död mans afgörande ord ljungar fram ur griften.

Det otroliga **kan** hända. I afvaktan på, hvad framtiden bär i sitt sköte, ha vi för ögonblicket utvecklat, hvad vi ha att säga, och afvakta tryggt, hvad framtiden bär i sitt sköte, därvid ej underlåtande att framkasta en — den må nu kallas from eller ogudaktig, i alla händelser antagligen fruktlös — önskan, att i vår ego få en viss nyligen hänsofven stormans dagbok — åren 1839—1905 — **hel** och **komplett**, utan någon **radering**, **makulering** eller liknande **vandalism**.

Broschyren

"ETT JURIDISKT LÖNMORD"

är anförtrodd åt nedanskrifna distributörer:

För hufvudstaden:

Distributionsbyrån, Drottninggatan 41, Stockholm.

För landsorten:

Skriftställaren Olof Roth, Hagalund.

 Hög provision. Fern expedition. Exemplar expedieras franco mot insändande af femtio öre pr kontant eller i sparmärken.

OBS! Upplagan begränsad.

Stockholm i april 1905.

Utgifvaren.

www.books2ebooks.eu